

GRAMATIČKI OPIS NEPROMJENJIVIH RIJEČI U NASTAVI HRVATSKOGA JEZIKA

Igor Marko Gligorić
Osnovna škola braće Radić
Zagreb

Sažetak: U radu se govori o pristupu nepromjenjivim riječima, tj. njihovu gramatičku opisu u nastavi hrvatskoga jezika koji se ponajprije zrcali u gramatičkim opisima tih riječi u udžbenicima i gramatikama propisanim za osnovnoškolsku i srednjoškolsku uporabu. Analizom se primjećuje da bi opisi nepromjenjivih riječi trebali više u obzir uzimati uporabu, oslanjati se na jezično iskustvo učenika, povezivati nastavne sadržaje te jasnije razlikovati odnos morfologije i sintakse.

Ključne riječi: nepromjenjive riječi, udžbenici hrvatskoga jezika, gramatika.

1. UVOD

Nepromjenjivim se riječima načelno pristupa kao nečemu što je samorazumljivo, neproblematično. Takav je odnos prema tim riječima razvidan i iz prostora koji im se posvećuje u gramatikama, ali i u udžbenicima hrvatskoga jezika. Osim toga, pogledaju li se gramatički opis nepromjenjivih riječi i sa sadržajne strane, zaključuje se da su gramatike hrvatskoga jezika načelno suglasne u vezi s njihovim određenjem. Postoje, naravno, manja razilaženja u određenjima o kojima će biti govora kasnije, ali gramatički se opisi nepromjenjivih riječi u priručnicima bitno ne razlikuju, posebice usporedimo li ih s (npr.) podjelom glagola na vrste (i razrede), opisom padeža i sl.

Ipak, a posebice promatramo li odnos morfologije i sintakse, opis se nepromjenjivih riječi može učiniti problematičnim u nekim dijelovima. U sljedećim odlomcima pokušat će se artikulirati nekoliko dvojbenih određenja nakon čega će se predložiti mogući načini smanjenja nedosljednosti u gramatičkome opisu.

2. NEPROMJENJIVE RIJEČI U UDŽBENICIMA I GRAMATIKAMA

Jezični su priručnici i udžbenici načelno suglasni da se u skupinu nepromjenjivih riječi ubrajaju prilozi, prijedlozi, uzvici, veznici i čestice. Na samome je početku važno napomenuti kako se nepromjenjive riječi prema godišnjima planovima (najčešće) obrađuju prije promjenjivih. To bi se moglo povezati s već spomenutom *neproblematičnošću* i *samorazumljivošću* opisa i same konceptualizacije tih riječi.

S druge strane, nastava nerijetko pokazuje suprotnu situaciju od navedene, što je (zapravo) i razumljivo. Većinu se nepromjenjivih riječi određuje kao gramatičke riječi, riječi koje imaju (samo) gramatičko značenje.¹ Učenicima je (posebice u petome razredu osnovne škole) teže pojmiti apstraktn(ij)a gramatička značenja od (najčešće) konkretni(ji)h leksičkih. S obzirom na tu činjenicu opravdanost obrađivanja područja nepromjenjivih riječi prije promjenjivih moglo bi se dovesti u pitanje. U prilog toj tezi ide i činjenica da je jedno od načelna nastave polaznje od poznatoga prema manje poznatome i nepoznatome: u tome je smislu metodički ispravnije poći od imenica, glagola i pridjeva jer su učenicima ti nastavni sadržaji poznat(ij)i.

2.1. Prilozi²

Prvo se odstupanje u definiranju vrsta riječi u priručnicima pojavljuje u određenju priloga: pripadaju li prilozi promjenjivim ili nepromjenjivim riječima ovisi o tome smatra li se stupanj (/stupnjevanje) kategorijom (/promjenom) priloga ili ne³. Ovdje se slijedi određenje prema kojemu su prilozi nepromjenjiva vrsta riječi. Svi udžbenici i sve gramatike definiraju priloge kao riječi koje izriču okolnosti vršenja glagolske radnje.⁴ Na toj se razini uglavnom zaustavljaju udžbenički opisi priloga. U udžbenicima izostaje problematiziranje vrste riječi onih jezičnih jedinica koje su oblikom istovjetne načinskim priložima, ali se ne pojavljuju u kontekstu izricanja okolnosti vršenja glagolske radnje. Pritom se misli na različite

¹ Langacker (1987) i kasniji kognitivnolingvistički radovi (zapravo) ukidaju takvu distinkciju: komunicira se značenje, a jezik je kontinuum simboličkih struktura, s jezičnim je jedinicama povezano i enciklopedijsko znanje te je nemoguće uspostavljati strukturalističke opreke *gramatičko značenje* - *leksičko značenje*. U tome bi se smislu moglo govoriti o *shematičnome/shematičnijem* značenju.

² Artikuliranje dvojbeneosti u određenju ovdje spomenutih vrsta riječi dijelom se oslanja na Pranjkić (2009).

³ Tako (npr.) Barić et al. (2005) u opisu priloga navode stupnjevanje.

⁴ Sva određenja vrsta riječi artikulirana su prema Babić et al. (1991), Ham (2002), Barić et al. (2005), Težak i Babić (2005), Silić i Pranjkić (2007).

kvantifikatorske izraze kao u (1), situacije u kojima prilozi (ili *inače prilozi*) nisu priloženi glagolu (2)⁵,

- (1) **puno** podataka, **malo** pozornosti
- (2) **neobjašnjivo** smotan, **veoma** rano

S jedne je strane usmjeravanje opisa i određenja na prototipne slučajeve na udžbeničkoj razini dijelom razumljivo s obzirom na svrhu gramatičkoga opisa, posebice u osnovnoj školi. Ipak, jezična uporaba i učeničko jezično iskustvo podrazumijevaju kontekste slične navedenima, kontekste u kojima se *prilozi* pojavljuju u okolinama koje ne dozvoljavaju klasifikaciju tih jedinica kao priloga. U tome smislu znanje koje učenike dobiva ne omogućuje mu jezičnu analizu iskaza kojima je izložen i koje sam proizvodi.

2.2. Prijedlozi

Prijedlozi se u udžbenicima tradicionalno određuju kao riječi koje izriču odnose među bićima, stvarima i pojavama. S obzirom na već spomenut problem obrade nepromjenjivih riječi prije promjenjivih prijedlozi se ni na koji način ne povezuju s padežima. Takav opis moguće je smatrati manjkavim, a predstavlja i otklon od gramatičarske tradicije (npr. Silić-Pranjakovića gramatika prijedloge obrađuje s govorom o padežima). S druge strane, takav redoslijed u kontekstu prijedloga i ne mora biti metodički problematičan: prijedloge je (kao što se to i čini) moguće navesti naknadno pri obradi pojedinoga padeža. Osim toga, učenicima su prijedložno-padežne konstrukcije važne samo u određenju i razgraničenju dativa i lokativa.

Ono na što udžbenici ispravno upozoravaju prikazano je u (3), a tiče se razlike između priloga (koji *per definitionem* dolazi uz glagole) i prijedloga (koji dolazi uz imenice).

- (3) *Spustili smo se niže, u dolinu.*
Niže sela rastu jablani.

⁵ Pranjaković (2009: 329) od ovakve uporabe razlikuje jezične situacije tipa *fizički iscrpljen, matematički precizno* i sl. U tim situacijama tvrdi se da je riječ o priložima iako se ne nalaze u priglagentnoj službi. Suprotno tome, primjeri *inače priloga* u (2) određuju se kao čestice.

Katkada udžbenici zanemaruju razliku između prijedloga koji izriču prostorne odnose i mjesnih priloga. Tako učenicima nerijetko problem predstavlja određivanje vrste riječi riječima tipa *ispred*, *iza*, *ispod* i dr. kao u (4).

- (4) i. Naći ćemo se **ispred** škole.
 ii. A: Hoćemo li se naći *ispred* ili *iza* škole?
 B: **Ispred**.

Učenici petoga razreda osnovne škole (što je provjereno za potrebe ovoga rada) većinom prepoznaju da je u (4.i.) riječ o prijedlogu. Istu riječ u (4.ii.) određuju kao prilog. Razlog je zasigurno dijelom i u tome što rečenicu (ili bolje *iskaz*)⁶ B s riječi *ispred* (koja određuje kakvo *mjesto*) učenici povezuju s glagolom, a takvu konstrukciju automatski smatraju vezom glagola i mjesnoga priloga. Međutim, uzrok je takvu određenju zasigurno dijelom i u samoj definiciji prijedloga koja izostavlja njegov *padežni* karakter. Ovdje se misli na činjenicu da se prijedlozi mogu smatrati (što u različitim radovima navodi i prof. dr. Pranjković) *potpadežima*; u najmanju ruku oni zahtijevaju određeni padež. S obzirom na to da udžbenici ne uspostavljaju vezu među imenicama (tj. padežima) i prijedlozima, učenici mjesno značenje prijedloga (tj. prijedložno-padežnoga izraza) povezuju s prilogom. Zanimljivo je da učenici sedmih razreda, iako znaju koja je razlika između priložne oznake mjesta i priloga/prijedloga, nude ista određenja kao i učenici petih razreda.

Nerazumijevanje prijedloga kao vrste riječi pokazuju i sljedeći primjeri. Gotovo sto posto učenika (i sedmih i petih razreda) riječi *čelo* i *sredinom* u (5) odredilo je kao imenice.

- (5) i. **Čelo** glave toga čovjeka nesigurno je visio luster.
 ii. **Sredinom** dana uvijek je volio sklopiti oči na pola sata.

Rezultate u (5.i.) moguće je i zanemariti jer je riječ o zastarjeloj uporabi, ali uporaba u (5.ii.) relativno je frekventna.

⁶ Ovdje se misli na razlikovanje rečenice i iskaza prema opreci jezika i govora, sustava i njegove realizacije, formalnoga od supstancijalnoga (usp. Saussure 2000; Hjelmslev 1980).

Čini se da je problem u opisu prijedloga zanemarivanje značenja i funkcije te (gotovo) isključivo oslanjanje na formalno, na strukturu (prilozi dolaze uz glagole, prijedlozi uz imenice), s tim da izostaje spominjanje prijedloga tipa *čelo* i *sredinom*.

Formalan pristup (i usmjeravanje na oblik) pokazuje se katkada i dobrim jer učenicima s velikom točnošću prepoznaju da su riječi *od*, *za*, *do*, *pred*, *za*, *po* u (6) prijedlozi.

- (6) i. Razmišljaš **od** danas **za** sutra.
- ii. Dovezi me **do pred** kuću.
- iii. To mi je majica **za po** doma.
- iv. To mi je još ostalo **za** naučiti.

Problem je s primjerima u (6) što *od*, *za* i *do* ne izriču odnose među bićima, stvarima i pojavama: ti prijedlozi pridaju padežna značenja i onim konstrukcijama koje nemaju padež (Pranjković 2009: 330), tj. onim jezičnim jedinicama koje nemaju *morfološki vidljiv padež*. Takvi primjeri, koji su bliski učenicima i koji su dio njihova svakodnevnoga govora, ostaju izvan granica gramatičkoga određenja. Činjenica je da učenici prepoznaju kako je riječ o prijedlozima, ali time (ustvari) ne uvažavaju udžbeničku definiciju te vrste riječi.

2.3. Veznici

Veznici se učenicima predstavljaju kao riječi koje povezuju dvije riječi, dva skupa riječi ili dvije rečenice. Kako bi se oprimirali pojedini dijelovi takve definicije, navode se veznici tipa *i*, *pa*, *te*, *a*, *ali*, *niti* i sl. S obzirom na to da učenici tada nisu upoznati sa sadržajima iz područja sintakse, može se smatrati opravdanim izostavljanje drugih tipova vezničkih sredstava. Međutim, neki udžbenici navode i postojanje *vezničkih riječi*, riječi koje služe povezivanju, te navode primjer kao u (7).

- (7) Tina je igrala badminton s istim oduševljenjem **kao kad** je morala oprati prozore.

Postavlja se pitanje o kakvu je vezniku riječ. *Kao kad* zasigurno ne može biti isti tip veznika (/vezničkoga sredstva) kao i *pa*, *a*, *ali*, *niti*.

Situacija postaje složenijom kada se učenicima predstavljaju sadržaji iz sintakse. U načinima nastanka složenih rečenica detektirano je

povezivanje (uz nizanje i uvrštavanje) koje je moguće veznikom⁷ (8.i.), vezničkom riječju (8.ii.) i vezničkim skupom (8.iii.).

- (8) i. *Izvuče tijelo iz mora **pa** ga iz Akvileje prenese u Zadar.*
 ii. *Pismima je tješio svetu Anastaziju **koju** je muž poganin držao u kućnom pritvoru.*
 iii. *Propovijedao je kršćanstvo **i zato** su ga Rimljani bacili u tamnicu.*

Učenici nailaze na teškoće na nekoliko razina. Termin *veznička riječ* znači različito u (7) i u (8.ii.): u (7) značenje je termina ograničeno na sve ono što nisu prototipni veznici, a u (8.ii.) *veznička riječ* označuje vezničko sredstvo zavisnosloženih rečenica. Dobro je što udžbenici pritom razlikuju vrstu riječi i službu: *veznička riječ koju* po vrsti je riječi odnosna zamjenica. Ipak, razlikovanje službe riječi i vrste riječi ostaje prešutno i neartikulirano dokraja.

2.4. Uzvici

Pri govoru o uzvicima ponajprije treba spomenuti sam naziv te vrste riječi. Udžbenici ih uglavnom nazivaju *usklicima*. Ovdje se smatra nužnim upozoriti na razlikovanje eksklamacije (*lat. exclamatio*) i interjeksije (*lat. interiectio*), pri čemu se eksklamacija (usklik) smatra emocionalnom manifestacijom, a interjeksija (uzvik; (*međ*)*umetak*⁸) gramatičkim pojmom.⁹

Gramatički opis u udžbenicima (iako štur) načelno obuhvaća sve upotrebe uzvika. Čini se da bi se upravo pri obradi uzvika moglo maksimalno iskoristiti učeničko jezično iskustvo te tu vrstu riječi oprimjeriti s više komunikacijskih situacija. Ta potreba proizlazi i iz same percepcije uzvika u našoj gramatičarskoj tradiciji kao jezičnih jedinica koje stoje izvan rečenice, izvan jezika. Takav stav opravdava oskudan gramatički opis, ali istovremeno naglašava komunikacijsku važnost uzvika i njihovu ulogu u govornome činu. Upravo se u tome smislu vidi mogućnost poboljšanja opisa uzvika u udžbenicima.

⁷ Često se taj tip veznika naziva i *pravim* veznikom.

⁸ Naziv za tu vrstu riječi stariji su gramatičari upravo dobivali prijevodima *interiectio*. Među njima su npr. Lanosović, Starčević, Relković, Babukić, Mažuranić i dr.

⁹ S tim u vezi usp. Silić i Pranjković 2007: 258-259.

2.5. Čestice

Čestice su kategorija u koju se često ubrajaju sve one (nepromjenjive) riječi koje se opiru više ili manje jednoznačnome određenju kao (npr.) prilog ili veznik. Među čestice ubrajane su različite jezične jedinice (usp. Gligorić 2013a), kolebanja u određenju možda su bila najveća upravo kada je u pitanju ta kategorija vrsta riječi. Silić-Pranjkićeva gramatika donosi relativno čvrstu klasifikaciju čestica.

Udžbenici hrvatskoga jezika čestice određuju kao riječi koje služe potvrđivanju, nijekanju, isticanju i preoblikovanju rečenice. Učenici uglavnom bez većih problema nauče prototipne primjere te čestice *li*, *zar*, *ne*, *baš*, čak načelno prepoznaju. Problem predstavlja npr. riječ *da* o kojoj Pranjkić (2008: 505-515) govori kao o (afirmativnoj, interogativnoj, imperativnoj i optativnoj) čestici te kao o vezniku (kompletivnih, deklarativnih, načinskih, poredbenih, namjernih, posljedičnih, uvjetnih, uzročnih i vremenskih rečenica). Nadalje, priloge koji ne opisuju okolnosti vršenja glagolske radnje (navedene pod 2.1.) moguće je tumačiti kao čestice. Osim u tome slučaju, razgraničenje priloga i čestica kompliciraju one riječi koje funkcioniraju kao čestice u priglagojskoj službi kao u (9) (usp. Pranjkić 2009: 329).

- (9) i. **Pa** vidi *ga* što radi!
ii. Nisi **ni** nazvao za rođendan.

U udžbenicima je moguće uočiti još jedan problem. Neki udžbenici pri govoru o česticama navode prezentative *evo*, *eto* i *eno* uz pojašnjenja da se u uporabi razlikuju ovisno o tome je li što blizu govorne, sugovorne ili negovorne osobe.¹⁰ Teškoća je u tome što se nastavni sadržaji koji se tiču dionika komunikacijskoga čina, gramatičke kategorije lica i zamjenica općenito uvode znatno kasnije: zamjenice se obrađuju kao posljednja vrsta riječi.

3. ŠTO S PROBLEMIMA U GRAMATIČKIM ODREĐENJIMA NEPROMJENJIVIH RIJEČI?

Iako su udžbenici hrvatskoga jezika načelno dobro napisani, metodički iz izdanja u izdanje sve prikladniji učeničkoj dobi (i sadržajno i formalno), moguće je uočiti neke nedosljednosti koje su najčešće posljedica nedo-

¹⁰ Ista je argumentacija upotrijebljena i u pojašnjenju razlike u uporabi priloga *ovdje*, *tu ondje*.

voljno preciznoga teorijskoga (gramatičkoga i gramatičarskoga) određenja jezičnih pojava. Prethodna je kratka analiza pokušala detektirati neka mjesta u gramatičkome opisu nepromjenjivih riječi u udžbenicima hrvatskoga jezika za koja je dijelom i utvrđeno kako otežavaju učenje gramatičkih pravila i jezičnu analizu, razumijevanje ustroja hrvatskoga jezika, uočavanje veza među jezičnim jedinicama te logičko zaključivanje.

U analizi opisa priloga uočene su dvije važne pojave: (i) problem (ne)promjenjivosti priloga (ili nespominjanje *komparacije priloga*) nije dovoljno jasno artikuliran; (ii) izostaje određenje riječi koje se (inače) mogu odrediti kao prilozi, a dolaze i u nepriložnoj uporabi. Određenje prije dloga pokazalo se problematičnim na nekoliko razina: (i) u udžbenicima izostaje povezivanje prijedloga i kategorije padeža; (ii) nije jasno razgraničenje prijedloga i drugih vrsta riječi (npr. imenica ili priloga); (iii) prijedlozi dolaze i u pozicijama koje nisu predviđene definicijom, tj. postoje uporabe u kojima ne izriču odnose među imenskim riječima. Učenici teškoće s veznicima imaju zbog: (i) terminološke nedosljednosti, uporabe i razlikovanja termina *veznik*, *veznička riječ*, *veznički skup*, *vezničko sredstvo*; (ii) nedovoljno jasnoga razlikovanja vrste riječi i službe riječi, morfologije i sintakse. U određenju uzvika pozornost je usmjerena na potrebu: (i) razlikovanja usklíčnosti i uzvičnosti; (ii) fokusiranja na komunikaciju i govorni čin pri obradi te vrste riječi. Nakraju, pri definiranju čestica uočeno je: (i) da se u tu kategoriju ubraja sve ono što se ne može jednoznačno odrediti kao što drugo; (ii) da nije razjašnjen status riječi koje su izrazom iste npr. veznicima, ali nisu veznici; (iii) prezentativi su pojašnjeni u kontekstu sudionika komunikacijskoga čina s čime učenici nisu upoznati.

Ovdje se smatra da se dio teškoća može nadići drukčijim planiranjem nastave. Ako učitelji¹¹ (npr.) obrađuju pridjeve prije priloga, lako će moći pojasniti razlike među njima kao i problem (ne)promjenjivosti priloga. Objašnjavanje i razumijevanje prijedloga olakšat će prethodno obrađeni dijelovi sklonidbe imenica, barem uvoda u sklonidbu, jer će učenici moći uočiti na lingvometodičkim predlošcima utjecaj *male nepromjenjive riječi* na nastavak imenice. Dakle, trebalo bi insistirati na većem povezivanju i prepletanju nastavnih sadržaja.

Osim povezivanja nastavnih sadržaja i ustrajanja na neodvojivosti promjenjivih od nepromjenjivih riječi, tj. svih jezičnih jedinica u komunikaciji (kognitivnolingvistički mišljeno), nužnim se smatra veće uvažavanje jezične uporabe i jezičnoga iskustva učenika. Nastava treba biti funkcionalna, ona treba omogućiti osvještavanje ustroja materinskoga jezika,

¹¹ Rečeno ne isključuje nastavnike, ali naglasak je na učiteljima jer se učenici s jezičnim pojmovima o kojima je riječ susreću u osnovnoj školi, tj. u srednju školu dolaze već s nekim znanjem.

razumijevanje pojava unutar samoga jezika, treba osposobiti učenika za suverenu jezičnu uporabu. Kako bi to bilo moguće, nužno je oslanjanje na ono što je učeniku blisko, što je dio njegova idiolekta i njegove svakodnevne komunikacije. Ta se potreba odnosi na sve jezične sadržaje, a u kontekstu ovoga rada posebice na obradu uzvika.

Naglašavanje uporabe povezano je i s razlikovanjem vrste riječi i službe riječi u rečenici. Kada je riječ o nepromjenjivim riječima, kontekst je nerijetko presudan u određivanju njihova morfološkoga statusa. Razlog tome moguće je tražiti u (strukturalistički govoreći) gramatikaliziranome značenju tih riječi, tj. (izrazito) shematičnome (kognitivnolingvistički govoreći).

Razlikovanje morfologije i sintakse možda je moguće najzornije prikazati u definiranju veznika. Ovdje se nasljeđuje razlikovanje veznika kao vrste riječi i veznika kao službe riječi izneseno u Gligorić 2013b. Kao naziv za veznik kao službu riječi predlaže se *junktor* ili *poveznik*. Junktori mogu biti *konjunktori* (veznici koordiniranih struktura), *subjunktori* (veznici subordiniranih struktura) i *konektori* (juntori na tekstnoj razini). Tako se jasno razlikuje veznik kao vrsta riječi koji najčešće zauzima službu junktora, ali to i ne mora biti, dok istu službu mogu zauzeti riječi i(li) skupovi riječi koje/koji su na morfološkoj razini zamjenice, prilozi i dr. Razlikovanje vrste riječi i službe riječi pokazuje se u nastavi presudnim za učeničko razumijevanje gramatičkih odnosa.

4. ZAKLJUČAK

U radu se pokušalo dati pregled gramatičkoga opisa nepromjenjivih riječi u udžbenicima hrvatskoga jezika. Detektirana su mjesta u opisima koja zbog nedosljednosti uzrokuju nejasnoće, teškoće u zaključivanju i svladavanju nastavnih sadržaja. Time se ne osporava metodička i stručna kvaliteta udžbenika.

U radu je navedeno nekoliko načina na koje bi se moglo smanjiti nedosljednosti i mogućost zbunjenosti učenika jezičnim opisom nepromjenjivih riječi: prvo, pažljivim planiranjem nastavnih sadržaja (i drukčijim od uvriježenoga); drugo, kontinuiranim povezivanjem svih jezičnih sadržaja, insistiranjem na njihovoj međuovisnosti i stalnim upozoravanjem na međudjelovanje jezičnih jedinica; treće, uzimanjem jezične uporabe u obzir pri izradi lingvometodičkih predložaka; četvrto, uvažavanjem jezičnoga iskustva učenika koje bi trebalo biti polaznom točkom u nastavi jezika; peto, jasnijim razlikovanjem morfologije i sintakse, uz naglašavanje njihove međuovisnosti.

5. LITERATURA

- Babić, S. et al. (1991) *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb: HAZU.
- Barić, E. et al. (2005) *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Gligorić, I. (2013a) *Hej, da ili ne? (Uzvik, čestica, veznik?)*, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (diplomski rad).
- Gligorić, I. (2013b) „Veznici i njihov gramatički položaj“, *Lahor 16*, Zagreb, str. 121–142.
- Ham, S. (2002) *Školska gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Hjelmslev, L. (1980) *Prolegomena teoriji jezika*, Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
- Langacker, R. W. (1987–1991) *Foundations of Cognitive Grammar*, Stanford: Stanford University Press.
- Pranjković, I. (2008) „Vezničko i nevezničko da u hrvatskome jeziku“, *Riječki filološki dani 7*, Rijeka, str. 505–515.
- Pranjković, I. „Nepromjenjive riječi i gramatika“, *Njegoševi dani. Zbornik radova*, Cetinje, 2009, str. 329–335.
- Saussure, F. (2000) *Tečaj opće lingvistike*, Zagreb: ArTresor naklada, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Silić, J. i Pranjković, I. (2007) *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga.
- Težak, S. i Babić, S. (2005) *Gramatika hrvatskoga jezika: priručnik za osnovno jezično obrazovanje*, Zagreb: Školska knjiga.

GRAMMATICAL DESCRIPTION OF UNINFLECTED WORDS IN CROATIAN LANGUAGE TEACHING

SUMMARY

This paper discusses grammatical description of uninflected words in the textbooks of the Croatian language. Some inconsistencies in the grammatical descriptions causing confusion, difficulty in concluding and mastering of teaching content were detected. This does not deny quality of the books.

In the article several ways of reducing the possibility of confusion and inconsistencies are listed: (i) the careful planning of educational content (and different from the entrenched); (ii) the continuous linking of all grammar content, insisting on their interdependence and constant focusing to the interaction of language units; (iii) taking into account the language usage in the preparation of linguistic and didactic templates; (iv) taking into account linguistic experiences of students (it should be the starting point in language teaching); (v) a clearer distinction between morphology and syntax, with emphasis on their interdependence.

Key words: uninflected words, Croatian language textbooks, grammar, teaching.